

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Ba-midbar

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 597 [1836 oder 1837]

אשן |

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8951

תרגום אשכנזי

נשא הו

לפני יהודה ועשה לה הכהן את כל-התורה הזאת: (לא) ונקמה האיש מעון והאשה ההוא הנשא את-עוניה: פ

ו (א) וידבר יהודה אל-משה לאמר: (ב) דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם איש או-אשה

פרויא פאר דען עוויגען, אונד דער פריעסטער האנט דעלט מיט איהר נאך דיע-זער פארשריפט; (א) אלס-דאז איזט דער מאן פרויא פאן אללער שולד; דיא פרויא אבער ווירד איהרע שולד צו ביסען האבען.

ו (א) דער עוויגע רעדעטע פערנער מיט משה, אונד שפראך: (ב) רעדע מיט

דען קינדערן ישראל'ים, אונד זאגע איהנען: ווען איין מאן אדער איינע פרויא זיך דורך איין

תרגום אונקלוס

ר ש י

ויקים ית אחתא קדם יי ויעבד לה פהנא ית כל אוריחא הדא: (לא) ויהי זכאה גברא מחובין ואחתא ההיא תקבל ית חובה: ו (א) ומליל יי עם משה למימר: (ב) מליל עם בני ישראל ותימר להון דבר או

(לא) ונקם האיש מעון. אם בדקוה המים חל ידאג לומר חנתי במיתתה נקי הוא מן העונש. דבר אחר משיקנה תהא אללו כהימר ונקם מעון שהסוטה אסור לבעלה:

אחתא

ב א ו ר

דרשו שאם הייתה עקרה ופקדת ואם הייתה יולדת בלער יולדת בריות ואם הייתה ילדת שחורים יולדת לבנים: (לא) ונקמה האיש מעון, אם בדקוה המים אל ידאג במיתתה נקי הוא מעונש. (רש"י), וכן דעת הרשב"ם בראש דבריו, ויהיה פירוש והאשה ההיא וגומר, כלומר שאין על האיש עון במיתתה אבל היא לכדה גרמה מיתתה. ובסוף דבריו כמד הרשב"ם וזה לשונו, ולי נראה ונקמה האיש מעון שלא סבל אשתו להיות מזונה מחמתו ואלו שחק לא היה מנוקה מעון שהיא אסורה לו, אלא היא חשא את עונה שהרי זמנה ולפינך קבלה פורענותה, וכמד הרשב"ם וזה לשונו, והנה אין כל משפטי התורה דבר חלויה בנם זולתי הענין הזה שהוא כלל וגם קבוע שיעשה בישראל בהיותם רבים עושים רבונם של מקום כי חפץ למען לדקו ליסור הנשים שלא חששוה נזאת ביתר העמים ולנקות ישראל מן הממזרות שיהיו ראויים להשרות שנינה בחונם, ולפינך כסק הענין הזה משתקלקלו ישראל בעבירות כמ"ש משרבו הניאפים פסקו מי סוטה, שנאמר לא חפוד על בנותיכם כי חזינה ועל בלוחיכם כי חנאפנה כי הם עם הזונות יפרדו ועם לא יבין ילנט (הושע ד' י"ד), ואין הכתוב אומר שתהיינה הנשים הנזאפות פטורות מעון בעבור שנעליהן נואפים רק שלא יעשה בהן הנם הגדול הזה שהו נעשה להם לכבודם להיותם עם קדוש והם לא יבינו נטינה זאת ולא יחפלו בה וזהו שאמר ועם לא יבין ילנט, כלומר ילכד בסכלותו. וכן ואויל שכתים ילנט (משלי ט' י'), חרגס מתרגם ירושלמי וסכלא בספוחיה מתאחד. וזה טעם מה שאמרו ונקמה האיש מעון בזמן שהאיש מנוקה מעון המים בודקין את אשתו אין האיש מנוקה מעון אין המים בודקין את אשתו והנקיין הוא שלא נא עליה משקנא לה ונסתרה. ויש מפורשים שאם בעל הנעל שום בעילה אסורה כל ימיו, אין המים בודקין אותה. והעולה מן ההלכה שאפילו היו בניו ובנותיו נואפים ולא בהם נהם לא היו בודקין, והכלל שהוא גם וכבוד לישראל עד כאן לשונו, ומה מתוק מדבריו אלה:

(ב) כי

כי יפלא לנדר נדר נזיר להזיר ליהוה: (ג) מיין ושכר יזיר חמין יין וחמין שכר לא ישתה וכל-משרת ענבים לא ישתה וענבים לחים ויבשים לא יאכל: (ד) כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מגפן

היין

איין געליכדע דער ענטהאלט. זאסקייט הערפאר טהוט דעם עוויגען צו עהרען, נעהמליך זיך מאנכער דינגע צו ענני-האלטען געלאכט: (ג) זא מוס ער זיך דעם וויינעס אונד אנה דערער שטארקען געטרענקע ענטהאלטען, קינען עססני פאן וויין אדער אנדערעם שטארקען געטרענקע, טריני-קען, אויך קיין אנדערעם נאם

פאן טרויבען טרינקען, אונד וועדער וויינבעערע נאך ראזינען עססען. (ד) דיא גאנצע צייט זיינער ענטהאלטונג זאלל ער ניכטס געניעסען, דאז פאם וויינשטאקע,

פאן

תרגום אונקלוס

ר ש י

אחא ארי יפרש למידר נדר נזירא למיור קדם יי: (ג) מחמר חדח ועתיק יור חל דחמר חדח וחל דחמר עתיק לא ישתה וכל מחרות ענבין לא ישתה וענבין רטיבין ויבשין לא ייכול: (ד) כל ימי נזריה מכל דיתעבד מגופנא דחמרא מפורצגין ועד

עצורין

ן (ב) כי יפלא. יפריש למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה לומר לך שכל הכוונה סיטה בקלקולה זייר עלמו מן היין שהוא מביא לידי ניאוף: נדר נזיר. אין נזירה בכל מקום אלא פרישה אף כאן שפירש מן היין: להזיר לה'. להנדיל עלמו מן היין לשם שמים: (ג) מיין ושכר. כמרגומי מחמר חדח ועתיק שהיין משכר בשווא יין: וכל משרת. לשון זניעה במים

ב א ו ר

ן (ב) כי יפלא, יפרוש וישגיב את עלמו מרוב העם הנמשכים אחר חקות גופס: לנדר נדר נזיר, שידור להיות נזיר, כי נזיר הוא מואר השם ונקרא כן לפי שמרחק מן המותרות והוא מגזרת וינזרו שהוא לשון רחוק: להזיר לה', מקור מבנין הפעיל והוא יולא וענינו להזיר את עלמו מן המותרות לכבוד ה' ועבודתו: (ג) מיין ושכר יזיר, אם נדר להיות קדוש אז מחויב הוא להתרחק מן היין ומן השכר שהוא יין יסן המשכר. וכן תרגם אונקלוס מחמר חדח ועתיק, ואחרים אמרו שכר ממש, כל דבר שיסחכר האדם ממנו. (הרא"ב), וכן מתורגם בלשון אשכנזי: וכל משרת ענבים, הנפרד משרה והתי"ו לסמיכות כמו פקנח בסף, מצנח ה', והוראת השרש הזה לפי ענין הפרשה לא מלאנו במקרא כי אם בלשון משנה, נזיר ששרה פתו ביין והוא לשון מסיסה, והשם ממנו מרחיקין את הידק ואת המשרה, ובאורו כל משקה ששרו בהן ענבים עד שנמוחו ונמסו, ובלשון אשכנזי (זיינגעווייכט): לחים, הנפרד מזה השרש על ההוראה הזאת

לס

ה מ ע מ ר

ן (ג) לחים, אמר להמנאר: הנפרד מזה השרש על ההוראה הזאת לא מלאנו זכר. "מן התימה על החכם הזה, כי געלמו מאנו כמה פסוקים במנ"ך: מקל לכנה לח (בראשית ל' ל"א), כל עץ לח (יחזקאל כ"א י'), עץ לח בקמ"ץ בעבור הזקף (יחזקאל י"ז כ"ד); גם נראה בעליל כי המנאר לא ראה בד"ק והקטנה קודמתין בשרש הזה, כי לולא זאת לא היה נזיר אומר, כי הוא מן הכפולים; והנה שניהם הביאו לח מענין לחות ורטיבה בשרש לוח.

תרגום אשכנזי

פֶּאָן קֶערוּ בִּזוּ הִילועוּן, פֶּער־
פֶּער־כִּיעֶט ווירד . (ה) זאָ
לאַנע דאָז געליכדע דער
ענטראַלסוּ מקייט דויערט ,
זאָל קיין שׂעֶרמֶעסער
איבער זיין הייבט פֶּאַהרען ;
ער זאָלל הייליג זיין, אונד
דאָרויפֿטֶהאַר פֶּרייאַ וואָל־
סען לאַססען, ביז דיא צייט

נשא ו

הַיּוֹן מִהֶרְצֵינִים וְעַד-זֶג לֹא יֵאָכֵל :
(ה) כָּל-יָמֵי נְדָר נִזְרוּ תֵּעַר לֹא-
יַעֲבֹר עַל-רֵאשׁוֹ עַד-מְלֵאת
הַיָּמִם אֲשֶׁר-יִזְוֹר לַיהוָה קֹדֶשׁ
יִהְיֶה גִדְּל פֶּרַע שֶׁעַר רֵאשׁוֹ :

כל
אויס איזט , דיא ער דעם עוויגען צו עהרען צור ענטהאלטונג כגשטימט .

רש"י

במים וכל משקה ובלשון משנה יש הרבה
אין שורין דיו וסמנים . נויר ששרה פמו
גיון : (ד) מרלניס . הם הגרעינין : זג .
הם קליפות שמנחין שהמרלניס בתוכן
בענבל בזוג : (ה) קדוש יהיה . השער
שלו לגדל הפרע של שער ראשו : פרע .

תרגום אונקלוס

עצורין לא ייכול : (ה) כל ימי נדר גוריה
מספר לא יעבר על רישיה עד משלם
יומיא דנדר קדם יי קדיש יהי מרבי פרוע
שער

נקוד פתח קטן לפי שהוא דבוק לשער ראשו פרע של שער ופי' של פרע גדול של שער וכן את
ראשו

באור

לא מלאו , כי אם ולא גם לחז' מן הנשרד לח על משקל בין איש ובין גרו , והיה ראוי הרבו
ממנו להים ובא בפת"ח על משקל הנכולים שלא בדין : (ד) מחרצנים , הן הגרעינים שבתוך
הענבים : ועד זג , הן הקליפות שמנחין , ולדעת מניח הטעמים שהניח במלת היין מפסיק פחות
מן הטפסא שנמלת ועד זג , נראה כי מחרצנים דבק עם מכל אשר יעשה , כל מר מכל אשר
ישא מחרצנים ועד זגים לא יאכל , אף שהם דברים שאין אדם תאב להם יהיה נזהר בהם
הנזיר שלא יבוא על ידי זאת לאכול הענבים עצמם , וכן דעת הראש"ע , יכן מחורגם בלשון
אשכנז : (ה) גדל פרע שער ראשו , המקור במקום עמיד כלומר גדל יגדל שער ראשו , ובגמ'ו
במלת פרע שלא יגדלם על איה סדר מכוון כי אם גדול חפשי בלחון הטבע , ויהיה פרע תואר
הפעל

המעמד

(ה) פרע , לשון רש"י : נקוד פתח קטן (הוא הסגול) לפי שהוא דבוק לשער ראשו פוע של שער'
ע"כ . הנה דברי רש"י בדברי ספר החתום , כי ידוע שמשקל פֶּעַל אחד הוא נסמוך ובמכרת . ובעל
באר רחובות שלח ידו להגיה בדברי רש"י , ובכל זאת לא עלתה נידו לתקן המצוח ; ואנוני לא אנוני
דבריו כי לא ילאתי לריב עם המפרשים שקדמוני , אך אבאר דברי רש"י כיד ה' הטובה עלי ,
והנזיר יבאר . ולזה אומר : הנה שרש פרע בתמונת שס , מלאנו אך שתי פעמים , האחד כאן
והשני ביוזקאל (מ"ד כ') ופרע לא ישלמו . ואחשוב כי לפני רש"י היה הנוסחא ביוזקאל פרע
בלירי הפ"א (אם גם בספרים שלנו הוא גם כן בסגול) ; ולזה גזר אומר , יען פה הפ"א בשלש
נקודות שהוא הנוסחא , כילדעמו בסמיכות , גם חנועה גדולה בפ' הפעל תשתנה לפעמים לת"ק ,
כמו מן שֶׁעַר בוסרד , ושֶׁעַר הרגלים (ישעיה ז' ב') , וכן מן יָרַח , יָרַח ימים (דברים כ"א י"ג) ,
וכן מן עֶרְל . יְעַרְל לַבּ וְעַרְל בַּשַּׁר (יוזקאל מ"ד ט') , ורבים כמוהו במשקל פֶּעַל ; גם בשמות
הנאים על משקל נקנה הדין הזה נוהג , כמו מן מִלְחָמָה הסמיכות מִלְחָמָת מן תוֹבָחָה תוֹבַחְתָּ .
ובזה יתבאר דבריו באר היטב .

(ו) כָּל־יְמֵי הַזֵּירוּ לַיהוָה עַל־
 נַפְשׁ מֵת לֹא יָבֵא: (ז) לְאָבִיו
 וּלְאִמּוֹ לְאָחִיו וּלְאָחֹתוֹ לֹא־
 יִטְמָא לָהֶם בְּמַתָּם כִּי נָזַר אֱלֹהֵיו
 עַל־רֹאשׁוֹ: (ח) כָּל יְמֵי נְזִרוֹ
 קָדֵשׁ הוּא לַיהוָה: (ט) וְכִי־יָמוּת
 מֵת עָלָיו בְּפֶתַע פֶּתְאִים וְטָמֵא
 רֹאשׁ נְזִרוֹ וְגִלַּח רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם
 טָהַרְתּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי יִגְלַחְנוּ:

(ו) ד"א נאנצע צייט הינדורד
 זאלל ער אויך צוקיינער לייצע
 געהען, (ז) זך אן פאטער, מוטי
 טער, ברודער, שוועסטער, ווען
 זיא טאדט זינר, ניכט פֿעראיניג
 רייניגען, ווייל ער דיא געטמליג
 צע קראנע דעה ענטהאלט
 זאמקייט אויף זיינעם הויפט
 טע טרענט. (ח) ד"א נאנצע
 צייט זיינער ענטהאלטניג איזט
 ער דעם עיונען געהייליג
 געט. (ט) ווען יעמאנד פֿאר
 איהם אונפֿערזעהענס פלעטע.
 ליד שטירכט, אונד דאז הויפט
 זיינער ענטהאלטניג פֿעראיניג
 רייניגט, זא זאלל ער אס טאנע

וביום

זיינער רייניגניג זיין הויפט בעשעערען, אס זיבענטען טאנע נעהמליך זאלל ער עס בעשעערען;

אם

הרגום אונקלום

רש"י

שַׁעַר רִישִׁיָּה: (ו) כָּל יוֹמִין דִּנְזֹר קָדֵם יִי
 עַל נַפְשָׁא דְמִיתָא לֹא יַעוּל: (ז) לְאָבוּהִי
 וּלְאִמִּיהָ לְאָחִיהִי וּלְאָחֹתֶיהָ לֹא יִסְתַּאב לְהוֹן
 בְּמוֹתָהוֹן אֲרִי כְּלִילָא דְאֱלֹהִיהָ עַל רִישִׁיָּה:
 (ח) כָּל יוֹמֵי נְזִרְיָה קָדִישׁ הוּא קָדֵם יִי:
 (ט) וְאֲרִי יָמוּת מִיָּחָא עֲלוּהִי בְּחִבּוּף שְׁלוֹ
 וְיִסְתַּאב רִישׁ נְזִרְיָה וְיִגְלַח רִישִׁיָּה בַּיּוֹמָא
 דְּדְכוּרְתִּיהָ בַּיּוֹמָא שְׂבִיעָאָה יִגְלַחְיָנִיהָ:

ראשו לא יפרע (ויקרא כ"א) ואין קרוי
 פרע פחות מל' יום: (ה) כל ימי זורו
 קדוש הוא. זו קדושת הגוף מליטשא
 למתים: (ט) פתע. זה אונס: פתאום.
 זה שונג. וי"א פתע פתאום דנר אחד
 היא מקרה של פתאום: וכי ימות מת
 עליו. נאהל שהוא זו: ביום טהרתו.
 ביום הזייתו או אינו אלא בשמיני שהוא
 טהור לגמרי ת"ל ביום השביעי אי שביעי
 יכול אפילו לא הזה חלמוד לומר ביום
 טהרתו:

וביום

וביומא

ס"ח גזרא

באר

הפעל לחיבת גדל, והענין שיהיה קדוש לגדל שער ראשו באופן שיהיה פרע בלי סדר וקליטע
 וסלסול, וכן כוון המתרגם בלשון אשכנז: שַׁעַר, מהנפרד שַׁעַר וממונו נאמר את כל שַׁעַר:
 (ו) על נפש מת לא יבוא, כתב הרשב"ע תאר לנפש, או יחסר מלת גוף, על דעתו שאלת נפש
 חמיד בלשון נקבה והראוי נפש מטה, אבל מלאנו נפש בלשון זכר כמו אחד נפש: (ז) לאביו
 ולאמו, וקל וחומר לשאר קרובים: כי גזר אלהיו, כתב הרשב"ע ודע כי כל בני אדם עבדי
 תאות העולם והמלך האמתי שיש לו נזר ועטרת מלכות בראשו כל מי שחפשי מן התאוות:
 (ט) עליו, נאהל שהוא זו: בשחע פתאום, שני שרשים וענינו אחד על מהירות ביות דנר
 בהיסח הדעת, ולהנדיל המהירות וכווא שניהם, ויתכן שענין פתע בלא כוונה, כמ"ג ואם בפתע
 בלא חיבה (במדבר ל"ה כ"ב), ופתאום בלי שהרגיש בו קודם היותו (חונכערוזעהנס חוכר פֿועטלניך):
 וטמא ראש גזרו, בנין הזה הוא יוגל לשני, השת יטמאסו: ביום טו רחו, ומנאר שהוא ביום
 השביעי

(י) וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יָבֵא שְׁתֵּי תָרִים
אוּ שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה אֶל-הַכֹּהֵן אֶל-
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: (יא) וַעֲשֵׂה
הַכֹּהֵן אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה
וּכְפַר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל-
הַנֶּפֶשׁ וּקְדַשׁ אֶת-רֵאשׁוֹ בַּיּוֹם
הַהוּא: (יב) וְהַזִּיר לַיהוָה אֶת-יָמָיו
נִזְרוּ וְהִבִּיֵא כֶּכֶשׁ בֶּן-שָׁנָהוּ
לְאִשָּׁם וְהַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים יִפְלוּ
כִּי טָמֵא נִזְרוּ: (יג) וְזֹאת תּוֹרַת
הַנִּזְיָר בַּיּוֹם מְלֵאת יָמָיו נִזְרוּ

(י) אם אכטען טאנע אבער
ברונט ע- צוויי טירטעל-
טויבען אדער צוויי יונגע טוי-
בצן צים פריעסטער פֿאַר
דען איינגאנדרעם שטיפטס-
צעלטעס; (יא) דער פריע-
סטער מאכט איינעם צום זינ-
דענאפֿעך אינד איינעם צום
גא-צאפֿעך פֿערזעהנט איהן,
דאס ער זיך אן איינער ליי-
צע פֿערזינדיגעט, אונד היי-
ליגעט אלאז זיין הויפט וויע-
דערום פֿאן גייעס. (יב) נון
מוס ער דגם עוויגען צו עה-
רען זיינע ענטהאלטונגסמא-
גע וויעדערום אנפֿאנגען, אונד
צו דעם ענדע איין יעהרי-
געס לאם צום שולד- אפֿעך

ברונגען, דיא פֿאַרינגען טאנע אבער זאללען ניכט גערעכנעט ווערדען, ווייל דיא ענט-
האלטונג דורך אונרייניגקייט אונטערבראכען ווארדען. (יג) דיעזעס איזט דיא פֿאַר-
שריפט פֿיר דען ענטהאלטונגסמען: ווען דיא צייט זיינער ענטהאלטונג אויס איזט,
ברונג

תרגום אונקלוס

רשי

(י) וּבַיּוֹמָא תְּמִינָאָה יִיְתִי תְּרִין שְׁפָנִין
אוּ תְּרִין בָּנֵי יוֹנָה לְוֹת בְּהֵנָא לְחֻרְע מִשְׁפָּן
זִימְנָא: (יא) וַיַּעֲבֹד בְּהֵנָא חַד לְחַטָּאתָא וְחַד
לְעֹלָתָא וּכְפַר עֲלוּהִי מִדְּחָב עַל מִיחָא
וּיְקַדִּישׁ יְת רִישׁוּהָ בַּיּוֹמָא הַהוּא: (יב) וַיִּזְיָר
קְדָם יְיָ יְת יוֹמֵי נְזֻרִיהָ וַיִּיְתִי אִימַר בֶּר
שְׁתִּייהָ לְאִשְׁמָא וַיּוֹמְרָא קְדָמָי יְבָטְלוֹן אָרִי
אֶסְתָּאב נְזֻרִיהָ: (יג) וְדָא אֲרִיחָא דְנִזְיָרָא
בַּיּוֹם מְשַׁלְּם יוֹמֵי נְזֻרִיהָ יִיְתִי יְתִיהָ לְחֻרְע

(י) וביום השמיני יביא שתי תורים.
להכזיב את השניעי או אינו אלא להכזיב
את השניעי קנע זמן לקריבין וקנע זמן
למקריבין מה קריבין הכשיר שמיני
ומשמיני והלאה אף מקריבין הכשיר שמיני
ומשמיני והלאה: (יא) מאשר חטא על
הנפש. אלא נוסר מטומאת המת ר'
אלעזר הקסר אומר שלייער עכמו מן היין:
וקדש את ראשו. לחזור להתחיל מגין
נזירתו: (יב) והזיר לה' את ימי נזרו-
יקזור ויאנה נזירתו כנתחלה: והימים
הראשונים יפלו. לא יעלו מן המנין:
(יג) יביא

משכן

באור

השניעי כי טמא מת הוא וכריך הזאת שלישי ושניעי לטהרתו: (יא) מאשר חטא על הנפש, על
נפש מת. (הראב"ע), וכן מתורגם בלשון אשכנז, והטעם שהיה לו להזכיר בקדושתו אלא יטמא
ויש קול אמרו על שחטא בנפשו שליער עכמו מן היין (נדריס דף י' ע"א): וקדש אח ראשו,
שמים טהרתו מחל הנזירות מקדש: (יב) והימים הראשונים יפלו, לא יבנו ממנין: כי טמא
נזרו, כי כוונת הנזירות היתה שיהיה בלי הפסק: טמא, עבר ממנין הקל על גזרת פֿעל והוא

פעל

יביא אתו אל-פתח אהל מועד:
 (יד) והקריב את-קרבתו ליהוה
 כבש בן-שנתו תמים אחד לעלה
 וכבשה אחת בת-שנתה תמימה
 לחטאת ואיל-אחד תמים
 לשלמים: (טו) וסל מצות סלת
 חלת בלולת בשמן ורקיקי
 מצות משחים בשמן ומנחתם
 ונסכיהם: (טז) והקריב הכהן
 לפני יהוה ועשה את-חטאתו

בריננע מאן איהו פאר דען
 איינגאנג דעם שטיפטסצעל-
 טעם. (יד) דא זאלל ערדעם
 עויגען צו עהרען צום אפפער
 ברינגן איין יעהריגעס לאס אה-
 נע פעהלער צום גאנצען אפ-
 פער, איין יעהריגעס שאף אה-
 נע פעהלער צום זינדענאפפער
 אינד איינען ווירדער אהנע
 פעהלער צום פריידענאפפער;
 (טו) פערנער איינען קארב מיט
 אונגעזייערטען קורבן פאם
 פיינסטען מעהלע, מיט אהל
 איינגעריהרט, אונד איינגעזוי-
 ערטען מיט אהל בעשטריכע-
 נען פלאדען נעכסט איהעם
 געוועהנליכען אפפערמעהל
 אינד אפפערזויין; (טז) דער

פריעסטער ברינגט זיעועס פאר דען עויגען, אונד

פערריכטעט דאן זינדענאפפער

חרגום אונקלוס

רש"י

משכן זמנא: (יד) ויקריב ית קורבניה קדם
 יי אימר בר שתייה שלים חד לעלתא
 ואמרחא חדא בת שתא שלמתא לחטאתא
 ודבר חד שלים לנכסת קודשיא: (טו) וסל
 פטיר סולתא גריצן דפילן במשח ואספוגין
 פטירין דמשיחין במשח ומנחתהון ונסכיהון:
 (טז) ויקריב בהנא קדם יי ויעבד ית חטאתיה

(יג) יביא אותו. יביא את עלמו זה אחד
 משלשה אחים שהיה ר' ישמעאל דורש כן
 כיוולא בו והשיאו אותם עין אשמה (ויקרא
 כ"ג) את עלמו כיוולא בו ויקביר אותו
 נגיא (דברים ל"ד) היא קבר את עלמו:
 (טו) ומנחתם ונסכיהם. של עולה ושלמים
 לפי שהיו בכלל וילאו לידון בדבר חדש
 שיטעו לחם החזירן לכללן שיטעו נסכי'
 כדין עולה ושלמים: חלות מלות ורקיקי
 מלות. עשר מכל מין:

ואח

אונד

באר

פעל עומד: (יג) ביום מלאח, מקור מננין הקל מנחי למ"ד א' ובא על משקל מקור מנחי ל"ה,
 וכן לכלתי קראח לנו (זופטיס ח' א'): יביא אהו, את עלמו כמו וירעו הרועים אחס (יחזקאל
 ל"ד ח), וזה אחד משלשה אחים שהיה ר' ישמעאל דורש כן וכיוולא בו והשיאו אותם עין אשמה את
 עלמם וכיוולא בו ויקביר אתו נגיא קבר את עלמו. (רש"י), וכן חרגום יונתן בן עזיאל ימטי ית גרמיה.
 אז יביא הכהן אותו בעל כרחו להקריב את קרבנו. (הראב"ע): (יד) כבש, זכר כמחט העולה:
 וכבשה, נקבה כמחט החטא: לשלמים, שלמי שמה שהשלים מה שגדר: (טו) וסל מצות, ענינו
 וסל מלא או עם מלות, ומנינו הרבה בלשון שנסמך הכלי אל מה שיש בו, ואין עקר הכוונה על הכלי,
 כ"א על מה שנתנו, והכלי הוא כדמות מדה ושעור למה שיש בו, לכן נסמך אליו כאשר יסמך המדה
 והמשקל והמנין לדבר המדוד והשקול והנמנה יאמר כבר הכסף, איפת הקליא (שמואל א' י"ז י"ז),
 שלש הימים: חלח וגו' ורקיקי וגו', עשר מכל מין ומין: ומנחתם ונסכיהם, של עולה ושלמי' לפי
 שהיה בכלל וילא לידון בדבר חדש שיטעו לחם החזירן לכללן שיטעו נסכים כדין עולה ושלמים.
 (רש"י), וכן כיון המתרגם בל"א שהוסיף מלת (געוועהנליכען): (טו) והקריב הכהן, אל המזבח, חסר
 העול והוא מלת אותם כ"ל הדברי' הנזכרי', וכן מתורגם בל"א: ועשה אח חטאחו, בעבור שהזכיר
 באחרונה

וְאֶת-עֲלֹתָיו: (ז) וְאֶת-הָאֵיל
 יַעֲשֶׂה זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה, עַל
 כָּל הַמִּצְוֹת וְעֲשֶׂה הַכֹּהֵן אֶת-
 מִנְחָתוֹ וְאֶת-נִסְכּוֹ: (ח) וּגְלַח
 הַנְּזִיר פָּתַח אֶהֱל מוֹעֵד אֶת-
 רֹאשׁ נְזִירוֹ וּלְקַח אֶת-שֵׁעַר רֹאשׁ
 נְזִירוֹ וְנָתַן עַל-הָאֵשׁ אֲשֶׁר-הָיָה
 זֶבַח הַשְּׁלָמִים: (ט) וּלְקַח הַכֹּהֵן
 אֶת-הַזֶּרַע בְּשֵׁלָה מִן-הָאֵיל

אונד דאז גאנצע אפפער ;
 (ז) דען ווידער אכער מאכט
 ער צום פריידענאפפער דעם
 עויגען צו עה-ען, זאמסט
 דעם קארבע מיט אונגעזייע-
 טעם כרארע ברינגט אויך דאז
 מעהל-אונד וויינאפפער ;
 (ח) דער ענטהאלטזאמע
 זאלל זיך פאר דעם איינגאנג-
 גע דעם שטיפטסעלטעם זיין
 געווייהטעם הויפט האר אבי
 שעערען לאסען, זאלל דיע-
 זעם זיין געווייהטעם הויפט-
 האר נעהמען, אונד אויף
 דאז פייער לעגען, דאז אויף
 טער דעם פריידענאפפער

וחלח

איוט ; (יט) דער פריעסטער ניממט דען ביג, ווען ער געקאכט איוט, פאם ווידער

תרגום אונקלוס

וַיַּח עֲלֵתֶיהָ: (ח) וַיַּח דְּכָרָא יַעֲבֵד נִכְסָתָא
 קוּדְשִׁיא קָדָם יי עַל סְלָא דְפִטְרִיא וַיַּעֲבֵד
 כְּהֵנָּא יַח מִנְחָתֶיהָ וַיַּח נִסְכֶּיהָ: (יח) וַיַּגְלַח
 גְּזִירָא בְּתַרְע מְשָׁבֵן זְמָנָא יַח רִישׁ גְּזִירָה
 וַיִּסַּב יַח שֵׁעַר רִישׁ גְּזִירָה וַיִּתֵּן עַל אֲשָׁתָא
 דִּי תַחֲוֹת דְּהָדָא דְנִכְסָתָא קוּדְשִׁיא: (יט) וַיִּסַּב
 כְּהֵנָּא יַח דְרַעָא בְשִׁילָא מִן דְּכָרָא וּגְרִיצָתָא

סטירחא

רש"י

(ז) זבח שלמים לה' על כל המלות.
 יחטט את השלמים על מנת לקדש את
 הלהם: את מנחתו ואת נסכו. של איל:
 (יח) וגלח הנזיר פתח אהל מועד.
 יכול יגלח בעזרה הכי זה דרך ציון
 אלא וגלח הנזיר לאחר שמיטת השלמים
 שכתוב בהן ושחטו פתח אהל מועד (ויקרא
 ג'): אשר תחת זבח השלמים. תחת הדוד
 שהוא מבשלין בו לפי שלמי נזיר היו
 מתבשלים בעזרה שצריך ליטול הסכה
 כזרוע אחר שנתבשל: (יט) הזרוע בשלה.
 לאחר

ב א ו ר

באחרונה כיון מנהג הלשון. (הראש"ע), ולדעת חכמינו ז"ל חטאת קדמה לעולה להקרבה ככל
 מקורם ומה שלמעלה הזכיר העולה תחלה היינו כמו שחזין רבא (זבחים דף ק"ג ע"א) למקראת
 הקדימה שכתוב היינו שתהיה העולה נקראת בענין תחלה, עיין מה שכתבתי בבאור (ויקרא ה'
 י"ח), וכן הביאו רש"י בפסוק והקריבו (שם י"ג ז'): (יז) על כל המצות, פירושו עס כל המלות,
 כמו ויניחו על הנשים רכה לומר עס הנשים: אה מנחתו ואת נסכו, של איל: (יח) וגלח
 הנזיר פתח אהל מועד, יכול יגלח בעזרה הכי זה דרך ציון אלא יגלח הנזיר לאחר שמיטת
 השלמים שכתוב בהן ושחטו פתח אהל מועד. (רש"י), ובמסכת נזיר (דף מ"ה ע"א) מביא הוכחות
 רבות מן המקראות שאין משמעות הפסוק פתח אהל מועד ממש עיין שם, ותרגום אונקלוס
 תרגמו לפי פשוטו וכן מתרגם בלשון אשכנז: אשר תחת זבח השלמים, תחת הדוד שהוא
 מבשלין בו לפי שלמי הנזיר היו מתבשלין בעזרה שצריך ליטול הסכה הזרוע אחר שנתבשל ולהניף
 לפי ה' (יט) זרוע בשלה, פירש רש"י לאחר שנתבשלה, וראש"ע פירש והיא בשלה, וכונת
 שניהם אחת היא, לשי אמתנע הלשון אס תהיה נאס הענס ה"א הידיעה לאיזה הזרוע מן
 הכרועת

וְחָלַת מִצֵּה אַחַת מִן־הַסְּלִוִּיקִים
מִצֵּה אֶחָד וְנָתַן עַל־כַּפֵּי הַנְּזִיר
אַחַר הַתְּגַלְתּוֹ אֶת־נְזָרוֹ: (כ) וְהִנִּיף
אוֹתָם הַכֹּהֵן וְהִנּוּסָה לִפְנֵי יְהוָה
קֹדֶשׁ הוּא לִכְהֵן עַל חוּזֵה הַתְּנוּסָה
וְעַל שׂוֹק הַתְּרוּמָה וְאַחַר יִשְׁתַּחֲוֶה
הַנְּזִיר יָיִן: (כא) וְאֵת תּוֹרַת הַנְּזִיר
אֲשֶׁר יִדַּר קָרְבָּנוֹ לַיהוָה עַל־נְזָרוֹ

מלבד

תרגום אשכנזי לג

אב, דאצו איינען אונגעווייער =
טען קולען אויס דעם קארבע
אונד איינען אינגעווייערטען
פלאדען, אונד לעגט עס דעם
ענטהאלטזאמען אויף דיא
הענדע, גאכרעם ער זיך דיא
קראנע דער ענטהאלטונג האט
אכשערען לאססען; (כ) דער
פריעסטער מאכט דאמיט איי-
נע ווענדונג פאר דעם עוויגען;
עס איזט איין הייליגטהום, דאן
דעם פריעסטער געהערט, אוי-
סער דער ווענדונגסברוסט
אינד דער העכעשולטער; הער =

נאך קאן דער ענטהאלטזאמען ווייעדער וויין טרינקען. (כא) דיעזעס איזט דיא לעהרע פיר איינן,
דער ענטהאלטונג געלאכט, זיין אפער דעם עוויגען צו עהרען וועגען זיינער ענטהאלטונג,

איו =

תרגום אונקלוס

ר ש י

לאחר שנתבשלה: (כ) קדש הוא לכהן.
החלה והרקיק והזרוע תרומה הן לכהן:
על חזה התנופה. מלבד חזה ושוק הכהנים
לו מכל השלמים מוסף על שלמי נזיר
הזרוע הזה לפי שהיו שלמי נזיר בכלל
ויקאו לידון בדבר הקדש להפרכת זרוע
הולך

פְּטִירְחָא חֲדָא מִן סְלָא וְאֶסְפּוּג פְּטִיר חֲדָ
וְיִתֵּן עַל יְדֵי נְזִירָא בְּתַר דִּיגַלְחַ יַת גְּזָרִיהּ:
(כ) וַיִּירִים יְתֵהוֹן בְּהֵנָא אֲרַמָּא קָדָם יֵי קוֹדֶשָׁא
הוּא לְכַהֲנָא עַל חֲדָא דְאַרְמוּחָא וְעַל שְׂקָא
דְאַפְרָשׁוּחָא וּבְחַר בֶּן יִשְׁתִּי נְזִירָא חֲמָרָא:

(כא) דא אוריחא דנזירא די ידר קורבניה קדם יי על גזריה בר מידתדיק ידיה

כשום

ב א ו ר

הכוראות ואחריו שם או שמות תוארים לו כלם חלקי הנושא לכד או הנשא לכד, אזי תהיה
ה"א הידיעה גם בתוארים, כמו הקר הפזוב הנה, כי נושא המאמר הוא מלת וארחה הקדום
בפסוק, אבל הוא מאמר חותך, רבה לומר שהתואר הוא נושא להעלם הנושא, אזי לא תבוא
ה"א הידיעה בתואר, כמו עוד היום גדול [ועיין מה שכתבנו בפסוק והאנן גדולה על פי הכתוב
(בראשית כ"ט ב')], ולפי זה אם היתה מלת בשלה תואר העלם היתה ראוי להיות בה"א
הידיעה מטעם שזכרתי, לכן פירשו ז"ל שמלת בשלה תואר הפעל שיקח הכהן את הזרוע מן האיל
לאחר שנתבשלה עמו, ויתכן שיהיה בינוני מכנין הקל לגזרת פעל כמו מן קַעַץ הַשֶּׁפֶחָ וכן אמרו
רבתינו ז"ל אין בשלה חלא שנתבשלה עם האיל, וכן הועמק כלשון אשכנזי: (כ) קדש הוא לכהן,
הזרוע כי הוא עקר, ומיבת זרוע פעם זכר ופעם נקבה, ומלאנו וזכורו זרועי ידיו (בראשית
מ"ט כ"ד), וזרועות רשעים תשברנה (תהלים ל"ז י"ז), או ישוב על המונף כלו שהם החלה והרקיק
והזרוע: על חזה, מלבד חזה התנופה ושוק הימין שהם לכהן ככל השלמים יהיה גם זה לכהן;
ואחר ישחה הנזיר יין, אחר כל המעשים האמורים בפרשה שהוא הקרבן ומגלחת, זו דברי
רבי אליעזר, ולדעת הסכמים אחר מעשה יחידי שהוא אחר הקרבן אף שלא התגלח (נזיר דף
מ"א)

מלבד אשר תשיג ידו כפי נדרו
אשר ידר בן יעשה על תורת
נדרו: פ

(כג) וידבר יהוה אל-משה
לאמר: (כג) דבר אל-אֶהרן
ואל-בניו לאמר כה תברכו
את-בני ישראל אמור
להם: ס (כד) יברכה יהוה

וישמרך

תרגום אונקלוס

כפום נדריה די ידר בן יעבד על
אורייתא דנזריה: (כג) ומליל יי עם
משה למימר: (כג) מליל עם אֶהרן
ועם בנהי למימר כדין חברכון יח בני
ישראל בד יימרון להון: (כד) יברכה יהוה
ויטרינך

שהיו כולם שומעים: אמור-מלא לא תברכם בחפזון ובהלות לא בנוונה ובלב שלם: (כד) יברכה-שיחברכו
כנסיד

אויסער דעם, וואס ער עטווא
זאנסט נאך זיינעם פערמענען
אננעלאבט האט; וואס ער גע-
לאבט האט, מוים ער האלטען,
אויסער דער פארשריפט פיר
דיא ענטהאלטונג. (כג) דער
עוויגע רעדעטע פערנער מיט
משה אונד שפראך: (כג) רעדע
מיט אהרן אונד מיט זיינען זעה-
נען. אונד זאגע איהנען: אויף
פאלגענדע וויזע זאללט איהר
דיא קינדער ישראל'ס זעגען,
מיט דיזען ווארטען זאללט איהר
זיא אנרעדען: (כד) דער עוויגע
זעגע

ר ש י

הולך להמזיין לכללן לידין אף במזה ושהו:
(כא) מלבד אשר תשיג ידו. שאס אמר הריני
נזיר על מנת לגלח על מאה עולו ועל מאה
שלמים: כפי נדרו אשר ידור בן יעשה. מיסך
על תורת נזרו על תורת הנזיר מוסיף ולא
יחסר שאס אמר הריני נזיר חמש נזירות על
מנת לגלח על ג' בהמות הללו אין אני קורא
בו כאשר ידור בן יעשה: (כג) אמור להם.
כמו זכור שמור בלעז די"שנט: אמור להם.

ב א ו ר

מ"א ע"א): (כא) מלבד אשר תשיג ידו, שאס אמר הריני נזיר על מנת שאגלח על מאה עולות ועל
מאה שלמים: בן יעשה על חורח נזרו, יכול להוסיף על המפורש בתורת הנזיר, אבל לא יחסר אס
אמר הריני נזיר חמש נזירות על ג' בהמות הללו אין אני קורא בו כאשר ידור בן יעשה (רש"י), והנה
אס תדקדק בסדר הנחת הטעמים תראה שלדעת מניחם שצור הכתוב כך הוא, זאת תורת הנזיר אשר
ידור (נדר נזיר לה', וזאת תורת) קרבנו לה' על נזרו (אס נדר נסתם הריני נזיר, ותהיה מלת זאת
מישנת עלאה ואחרת עמה) מלבד אשר תשיג ידו (ואס היה עשיר ורכל להרבות בקרבנות, או שגדר
חלה על מנת להרבות בהם, יניאס כלס ביום מלאה, ולא יסתה יין עד הקריבו את כלס, ואח"כ
כלל ואמר) כפי נדרו אשר ידור (בין עשיר בין עני) בן יעשה (הכל ביום מלאה ימי נזרו) על תורת
נזרו (כי כלס בכלל תורת נזרו). (עיין רמב"ן), ומבין מזה ערך הסגולת והאחנת נפסוק הזה על
מקומם הראוי להם (כג) כה חברכו את בני ישראל, בלומר לא תברכו פינס באדם שאומר
תביא לראש פליגי כך וכך אלא אלי התפללו שאברכס אני כמו שמפרש יברכה ה', ואני אשמע קולכס
כאשר תאמרו ואברכס לישראל כמו שמפרש ושמו את שמו וגו', כשיברכו הנהנים את ישראל בשמי
ולא בשמם אני אברכס לישראל כמו שהתפללו הנהנים ואומרים יברכה ה' ישא ה' פניו, בדכתיב ופניתי
אליכס והיבתי אתמס וגו'. (הרשב"ם): אמור להם, המקור במקום לוו, כמו זכור שמור בלעז
דישנ"ט (בלשין אשכנזי טפרעבענד). (רש"י): (כד) יברכה ה', שיהן לך תוספת חיים ועושר
וכריאת

ה מ ע מ ר

ן (כד) יברכה ה', נתת המנס כש"ל נספרו היקר אוהב גר וז"ל: שלשת הפסוקים האלה אין
בהם

וַיִּשְׁמְרֶךָ: ס (כה) יָאֵר יְהוָה ו
 פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחַדְךָ: ס (כו) יֵשָׁא
 יְהוָה ו פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׁם לְךָ
 שלום

זעגנע דרך אינד בעהיטע דרך;
 (כה) דער עוויגע לאססע זיין
 אנטליטץ דיר לייטען, אונד
 זיין דיר גנעדיג; (כו) דער
 עוויגע ווענדע זיין אנטליטץ דיר
 צו, אונד געבע דיר גליקעליג.
 קיים

תרגום אונקלוס

ר ש י

וַיִּמְרִינְךָ: (כה) יְנַהֵר יי שְׂבוּנְתֶיךָ לְוַחַךְ
 וַיְרַחֵם עֲלֶיךָ: (כו) יִסַּב יי אִפְיָה לְוַחַךְ וַיִּשְׁוֶי
 לך
 והרבה מדרשים דרשו בו נספרי: (כה) יאר ה' פניו אליך. יראה לך פנים שחקות פנים להבנות:
 ויחנק. ימן לך מן: (כו) ישא ה' פניו אליך. יכבד נעסו:

ושמו

ב א ו ר

ובריאוח: וישמרך, שלא תאנה אליך רעה, המאנדת את טובתו, כי אם תהיה לך הוזה מהשפעתו:
 (כה) יאר ה' פניו אליך, פניו המביטים בך ומשגיחים עליך ועל מעשיך יהיו פנים שחקות פנים
 להבנות, כי באור פני מלך חיים: ויחנק, ימן לך מן, וימלא משאלותך, בטעם חנוא אחס,
 אשר חנן אלהים, מגורת חנן. ורגש הכ"ף במלת ויחנק היא לתפארת כמו הדגש במלת קקדש:
 (כו) ישא ה' פניו אליך, אף אם ינעום עליך כי מטאת לו יכבד נעסו ונחם על הרעה
 להטיב

ה מ ע ר

בהם תרגום, וכן נכון לפי ההלכה, דרכת כהנים נקרא ולא מיתרגם, ע"כ. והאדון המנס יסלח לי
 אם לא חליל מפי דבר אמת להעיר על אשר לא הגה ברות בינתו דין מקראו' הנקראין ולא מיתרגמין,
 הלא הוא נוגע למתורגמן בלכד המתרגם לעם מה שהקורא קירא בתורה והמפטיר בנביאים בדי
 שינוי ענין הדברים באשר נהנו מימית עזרא ונמבואר ברמב"ם פי"ב מהלכות תפלה
 הלכה י', וכמו שפסק שם רבינו הלכה י"ב ולא כל המקראית מיתרגמין בלבור מעשה ראובן
 וברכת כהנים ומעשה העגל וכו' ע"ש; וכמאנה סוף מגלה הגדסה: דרכת כהנים מעשה
 דוד ואמנון לא נקראין ולא מיתרגמין. והעיר החו"ט שם: ובודאי דרכת כהנים אי
 אפשר לפרש דאין נקראין, דאין סברא לומר שתהא התורה נקראת בלבור שלא בשלמותה
 מה שאין כן בהפטרות דבלא"ה אין הנביאים נקראים בשלמותן וכו' ע"ש. ובדרכת כהנים יש שני
 פעמים להעדר התרגום, לענין נשיאות נפיש בלבור שאינה אלא בלשון הקדש שנאמר בה בה חברכו
 כמפורש בסוטה (ל"ח א') וכן מתורגם בתרגום המיוחס ליונתן: בהדין לישן יימרון להון, ולענין
 המתורגמן בקריאת התורה משום דאית ביה ישא ה' פניו אליך, עיין במגילה (כ"ה ב'), ואין
 לי דמיון כלל עם חובת שמו"ת ליחיד, שלא יכא ידי מונתו אם לא קרא תרגום כל מלה ומלה,
 כמו שאר רבינו סוף הלכות תפלה ואומר: אע"פ שאדם זומע כל התורה כלה בכל שבת בלבור,
 חייב לקרות לעצמו בכל שבוע ושנוע סדר של אותה שבת שנים מקרא ואחד תרגום, וכמו שאין
 בו תרגום קוראהו שלשה פעמים עד שיגמור פרשיותיו עם הבלבור, ע"כ. ואין גם אחד מנושאי
 כליו יאר שטון רבינו על דרכת כהנים בלבור פסוק שאין בו תרגום, כ"א על עטרות ודיבון,
 כמפורש בדרכות (ח' א'—ב'). ומי לא יבין ההגדל בין קריאת יחיד לעצמו ובין הקריאה בלבור
 (עיין ברמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ג' הלכה י"א). והנה אמת נכון הדבר כי יש ספרים ישנים
 ומדויקים שאין תרגום כלל לשלש פסוקים האלה, כי תרגום אונקלוס היה מעיקרו לחועלת
 המתורגמן, ואין להסתפק כי גם פסוקים אחרים אשר אינם רשאים למתורגמן לבארם בלבור
 היו

הרגום אשכנזי

קייט 4 (כו) זא זאללען ויא מיי:
נעונאמען איבער דיא קינדער
ישראל'ס אויסשפ-עכען, אונד
איך ווערדע זיא זעגען.
ו (א) אלס משה דיא אויפ-
ריכטיג דער וואהנונג
פאל-

נשא וו

שְׁלוֹם: ס (כו) וְשָׁמוּ
אֶת-שְׁמִי עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָנִי
אֲבָרְכֵם: ס חמישי ז (א) וְיִהְיֶה
בְּיוֹם כְּלוֹת מֹשֶׁה לְהַקִּים אֶת-

הרגום אונקלוס

לך שְׁלָם: (כו) וישוון יח-ברכת שְׁמִי על
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָנִי אֲבָרְכֵינוּ:

ו (א) ויהיה ביום משה דשיצי משה לאקמא יח
משוכא

ואהליאז וכל חכם לב עשו המשכן ותלאו הנחוב נמשה לפי שמסר נפשו עליו לראות תבנית כל דבר
ודבר כמו שהראהו בהר להורות לעושי המלאכה ולא טעה בתבנית אחת וכן מלינו בדוד לפי
שמסר נפשו על בנין בית המקדש שנאמר זכור ה' לדוד את כל ענותו אשר נשבע לה' וגו' (תהלים
קל"ב) לפיכך נקרא על שמו שנאמר ראה ביתך דוד (מלכים א' י"ב): כלות משה להקים. לא
נאמר

(כו) ושמו את שמי. יברכים בשם המפורש:
ואני אברכם. לישראל ואסני' עם הנהנים.
דבר אשר ואני אברכם לנהנים:

ו (א) ויהי ביום כלות משה. כלת כתיב
יום הקמת המשכן היו ישראל כנלה
הנכנסת לחופה: כלות משה. כללאל

ב א ו ר

להיטיב לך, וכן דעת רש"י, וראב"ע פירש שהוא הפך אעלים עיני מנס, והטעם בכל מקום
שחפנה יהיו פניו נשואות אליך, וכן חרגם אונקלוס יקבל ה' שכינתיה לותך: וישם לך שלום,
הוראת מלת שלום ידועה שהוא הפך המלחמה והרבי ובלשון אשכנז (פריערע), ופעמים תורה
על הכללה כמו השלום לאישך השלום לילד (מלכים ב' ד' כ"ו), וביאורה כללשון אשכנז (גליקוועג:
קייט) הכוללת כל עניני ההלכה, ולפי שהיא כאן סיוס הברכות כלן נראה שמורה על עיון
היותר כולל, וכן מחורגם בלשון אשכנז: (כו) ושמו את שמי, כמו שזכרתי למעלה בשם הרש"ש
בשיברנום בשמי ולא בשמם אני אסכים עמהם ואברכם לישראל כמו שהתפללו הנהנים, והנראה
שזה השם ליתד הברכה אליו כי לא ידע האדם מה טוב לו בחיים ולפעמים יתקיה לאיזה טובה
ויקוה אליה וכשישיגוה ישמח בה ואחריתה רעה רבה, וכן להפך, לכן ליה להסב את הברכות
אליו, והוא יבדך את ישראל בפי ידיעתו איזה היא טובה מדומה או אמתית, ויש לפרש שמ"ס אברכם
סימן על הנהנים המזכרי' והטעם שהם יברכו את ישראל ואני אברך את הנהנים (רש"י וראב"ע):

ו (א) ויהי ביום כלוח משה להקים, ולא נאמר ביום הקים מלמד שכל שנעת ימי המלוואים
היה

ה מ ע מ ר

היו בלי חרגום, ושאלתי און לי בדברי רבינו יונה בברכות שהביא מה שפירשו המפרשים דמשום
הני נקט רבי שמי עטרות ודיבון, להורות שאפילו הפסוקים שאין להם חרגום נריך לקרותן
ג' פעמים, ועל זה העיר ואמר: וזה אינו נראה שהרי מלינו הרבה פסוקים אחרים
שאין להם חרגום כגון פסוקים של ברכת כהנים, ואחרים הרבה, ולמה
לא הזכירם? ועל כן נראה דמשום הני נקט האי קרא דאפילו עטרת ודיבון שאין לו חרגום
אונקלוס חלא חרגום ירושלמי כלל אותו והחרגום שיש לו, והפסוקים אחרים שאין להם לא ת"א
ולא ת"י, אפשר שדי בשיאמר אותם שני פעמי' ואפשר שריך לומר אותם ג' פעמי' ע"כ. יתחוספו בברכות
שם ד"ה ואפילו עטרות ודיבון מסקין ומכל מקום יותר טוב לקרות בפעם
שלישי בתרגום ע"כ. ולכן מאחר שנבר נאסף המנהג שיהא בב"ה הנמחורגמן לביבור, העתיקו
כל הפסוקי' האלה, או אם הסירו החרגום בעבור המתורגמן החזירוהו לחועלת היחיד, ולכן נפלו
שנויים רבים בספרי' ולאור כל ההעתיקו' שוות, ותמהתי על המנ' בעל אוהבג' שלדעתו הי' לו להעיר
גם בפסוקי' אחרים כגין מעשה ראובן ובמעשה עגל הראשון כי הוכחו לקרוחם בלי חרגום? (ד"ה):
ו (א) ויהי ביום כלוח, לשון רש"י: "כלת כתיב וכו'" פירוש שהוא חסר וי", עיון בתקין
סופרים